

Opiskele – toimi – yritä

Satakunnan ammattikorkeakoulun
uudet yrittäjyysopinnot

Teppo Lundell, Jaana Ruoho, Petri Martikkala,
Anssi Pajala ja Cimmo Nurmi

Opiskele – toimi – yritä

Satakunnan ammattikorkeakoulun uudet yrittäjyysopinnot

Opiskele – toimi – yritä

Satakunnan ammattikorkeakoulun uudet yrittäjyysopinnot

Teppo Lundell, Jaana Ruoho, Petri Martikkala, Anssi Pajala ja Cimmo Nurmi

Satakunnan ammattikorkeakoulu

Pori
2015

Satakunnan ammattikorkeakoulu
Sarja D, Muut julkaisut 4/2015
ISSN 2323-8372
ISBN 978-951-633-172-3 (verkkójulkaisu)

Copyright Satakunnan ammattikorkeakoulu ja tekijät

Julkaisija:
Satakunnan ammattikorkeakoulu
PL 520, 28601 Pori
www.samk.fi

Graafinen suunnittelu ja taitto: Jatta Lehtonen, SAMK Viestintä

SAMKin julkaisut luettavissa ja ostettavissa verkkokirjakaupassa osoitteessa: <http://samk.pikakirjakauppa.fi/>

Sisältö

JOKAISELLA ON LUPA OLLA OMAN ELÄMÄNSÄ JOHTAJA Teppo Lundell.....	9
SAMKISSA OPITAAN JA POHDITAAN YRITTÄJYYTTÄ! Jaana Ruoho	11
Mikä meillä oli lähtökohtana?	11
Yrittäjyysopinnot – huippujuttu!	11
Idea? Yritys? Yrityskiihdyttämöön mars!	12
Me panostamme yrittäjyysosaamiseen.....	13
”EHKÄ MINÄKIN SAAN VIELÄ JOSKUS JOTAIN AIKAAN” – RESTONOMI JA SOSIONOMI (AMK) -OPISKELIJOIDEN KOKEMUKSIA SAMKIN YHTEISISTÄ YRITTÄJYYSOPINNOISTA Jaana Ruoho	14
Restomiopiskelijoiden kokemuksia yrittäjyden perusteet -opintojakson pilottijaksolta.....	14
Sosionomiopiskelijoiden kokemuksia Yrityskylästä.....	15
YRITTÄJYYTTÄ OPISKELIJAN EHDOLLILLA Petri Martikkala.....	17
Ei pelkkästä teoriasta.....	17
Miten yrittäjyyttä opiskellaan	17
Uusi näkökulma yrittäjyysopetukseen.....	18
Kiihdyttämön uusi aika.....	18
Suhtautuminen yrittäjyyteen.....	19
YRITTÄJYYSOPINTOJEN UUDISTAMINEN TOIMINNALLISEN YRITTÄJYYDEN PERIAATTEITA SOVELTAEN Anssi Pajala.....	20
Turhautuminen vei uudistukseen	20
Uusia tuulia.....	20
Toteutus toteutuu	21
Toiminnallinen malli pähkinänkuoressa	22
SATAKUNTALAISTEN OPPILAITOSTEN YHTEINEN YRITYSKIIHDYTTÄMÖTOIMINTA Cimmo Nurmi.....	23
Taustaa.....	23
Kohti yhteistä yrityskiihdyttämöä	24

Jokaisella on lupa olla oman elämänsä johtaja

Suomi tarvitsee yritteliäitä ihmisiä. Suomi tarvitsee yritteliäitä ihmisiä siihen, että nämä ihmiset perustavat yrityksiä ja työllistävät kaltaisiaan yritteliäitä ihmisiä. Tätä kutsutaan myös kasvuksi, kehitykseksi, bruttokansantuotteen luomiseksi ja hyvinvointivaltion ylläpitämiseksi. Suomalainen koulutusjärjestelmä on vastannut tarpeeseen sisällyttämällä kaikkien kouluasteiden opintoihin pienen palan yrittäjyysopintoja. Yrittäjyyttä siis koulutetaan ja kouluissa annetaan yrittäjyyskasvatusta.

Euroopan komissio lähestyy yrittäjyyttä konkreettisesti. Komissio näkee yrittäjyyden avaintekijänä, jolla varmistetaan taloudellinen kasvu, innovaatiot, työllisyys ja sosiaalinen yhtenäisyys Euroopan unionissa:

“Small and medium-sized enterprises (SMEs) are the backbone of Europe’s economy. They represent 99% of all businesses in the EU. In the past five years, they have created around 85% of new jobs and provided two-thirds of the total private sector employment in the EU. The European Commission considers SMEs and entrepreneurship as key to ensuring economic growth, innovation, job creation, and social integration in the EU.” (http://ec.europa.eu/growth/smes/index_en.htm). Näiden juhlavien ajatusleikkien jälkeen on hyvä pysähtyä hetkeksi ja pohtia, miten yrittäjyyttä oikein kasvatetaan ja millä tavalla sitä voisi opettaa?

Ammattikorkeakoulut toimivat alueillaan tiiviissä yhteistyössä yritysten ja yhteisöjen kanssa. Opiskelijat saavat osallistua yritysprojekteihin osana opintojaan ja näkevät maailmaa sellaisena kuin se loskaisena marraskuun iltapäivänä voi olla: realistisena. Ammattikorkeakoulut ovat avainroolissa ja näköalapaikalla kun halutaan saada näkyviin kuva siitä, mitä yrityksissä nyt tapahtuu ja mihin suuntaan yritysten toiminta on menossa. Opiskelu ammattikorkeakoulussa on sopiva sekoitus käytäntöä ja teoriaa.

Satakunta on ollut nuorten yrittäjyyskasvatuksen ja yrittäjyyden edistämisen edelläkävijämaakunta jo lähes 20 vuotta. Satakunnan ammattikorkeakoulussa (SAMK) on tehty aktiivisesti työtä opiskelijoiden yrittäjyyskasvatuksessa ja määritelty yrittäjyys yhdeksi sisällöksi kaikkiin ammattikorkeakouluopintoihin. SAMK perusti Suomen ensimmäisen Yrityskiihdyttämön vuonna 1996, ja nyt Yrityskiihdyttämön testattua toimintamallia viedään jo aktiivisesti sovelluksena muille kouluasteille.

Yrittäjyyskasvatus, kuten sana yrittäjyyskin, on tulkittu perinteisesti niin, että yrittäjyyteen sisältyy tiettyjä osattavia asioita, joita ilman yrittäjäksi ei voi ryhtyä. Silti arkipäiväiset esimerkit osoittavat, miten yrityksen perustajaksi ja lopulta yrittäjäksi päätyy ihmisiä hyvin erilaisilla taustoilla, osaamisella ja kokemuksella. SAMKin yrittäjyysopinnot uudistettiin kokonaan vuonna 2013. Aikaisemmin yrittäjyyttä oli opetettu ja kasvatettu kausaaliseen pohdintaan ja suunnitelmalliseen toimintaan perustuen. Yrittäjyys nähtiin valtaosin liiketoimintana ja opetuksessa painotettiin liiketoiminnan hallinnan osatekijöitä. Lisäksi eri aloilla oli omat näkemyksensä siitä, mitä yrittäjyys tarkoittaa ja mitä yrittäjyysopintojen juuri heidän alallaan tuli sisältää.

Lähdimme uudistamaan tätä sirpaleista ja toimialasidonnaista yrittäjyysmallia sillä ajatuksella, että on olemassa jokin sellainen yrittäjyyden perusta, joka on sama kaikille, riippumatta opiskeltavasta alasta tai opintosuuntauksesta. Halusimme tarjota SAMKissa opintojaan suorittaville insinööriksi, sairaanhoitajaksi, fysioterapeutiksi, kuvataiteilijaksi ja taloushallinnon ammattilaiseksi opiskeleville – ja kaikkien muidenkin alojen opiskelijoille – yhteisen pohjan yrittäjyydelle. Kutsuin tätä lähestymistapaa uudistuksen alkuvaiheessa universaalitoteutukseksi. Sellaiseksi lähestymistavaksi, joka on toteutustavaltaan samanlainen, riippumatta opiskelijan taustasta.

Omaa osaamista
voi hyödyntää
yrittäjämäisesti
kokematta painetta
perustaa oma yritys.

Nyt SAMKissa on käytössä yrittäjyyden opetus suunnitelma, joka sisältää kaikille perustutkintoa suorittaville viiden opintopisteen laajuisen opintojakson nimeltä Yrittäjyyden perusteet. Annamme kaikille SAMKin opiskelijoille tilaisuuden pohtia yrittäjyyttä omista lähtökohdista. Tarjoamme esimerkkien kautta mahdollisuuden innostua yrittäjyydestä ja harkita yrittäjyyttä yhtenä mahdollisena uravaihtoehtona. Opiskelu jaksolla on joustavaa ja monimuotoista, korostamme opiskelijan omaa vastuuta tekemisistään – kuitenkin niin, että opiskelijat saavat vahvan perustan omalle ajatustyölleen ja palautetta oman näkemysensä kehittymisestä. Puhumme yrittäjyysidentiteetin kasvusta. Siitä, miten oma osaaminen voi karttua hyvin monella tavalla ja että tätä osaamista voi lähteä hyödyntämään yrittäjämäisesti – kokematta silti painetta perustaa oma yritys.

Kaikessa yrittäjyyteen liittyvässä osaamisen tuottamisessa keskiössä on opiskelijan oma intentio. Emme halua tuputtaa yrittäjyyden ilosanomaa ja käännätyä opiskelijoita yrityksen perustajiksi vasten tahtoaan. Tärkeintä on saada opiskelija näkemään itse kuka hän on, mitä hän osaa, millainen verkosto hänellä jo nyt on ja miten kaikkea tätä voi viedä eteenpäin omalla innostuksella.

Olemme SAMKissa tehneet valinnan. Olemme lähteneet liikkeelle yrittäjyyskasvatuksen perinteestä, jonka olemme itse rakentaneet. Nyt olemme uudistaneet yrittäjyysopintojen koko lähestymistavan ja ajatelleet samalla koko sanan yrittäjyys uusiksi. Olemme valinneet linjamme niiden kokemusten perusteella, joita olemme keränneet SAMKissa ja yhdessä kansainvälisten kumppaneidemme kanssa. Tällä linjauksella ja valinnalla haluamme olla yrittäjyyskasvatuksen ykkönen ja edelläkävijä ainakin Suomessa. Vahvaa näyttöä oikeasta suunnasta on jo olemassa. Olemme opettaneet yrittäjyyttä uudella tavalla nyt noin vuoden ja opiskelijat ovat ottaneet uuden tavan ajatella yrittäjämäisesti innostuksella vastaan.

Tähän julkaisuun on koottu kirjoituksia SAMKin yrittäjyysopintojen uudistamisprosessista, opillisen paradigman muutoksesta ja Yrityskiihdyttämön tulevaisuudesta.

Kirjoittajista **Jaana Ruoho** toimii lehtorina ja yrityskiihdyttämön mentorina Hän on ollut mukana rakentamassa uutta yrittäjyyden opetus suunnitelmaa ja toiminut pilotointivaiheessa kokemusten kerääjänä.

Petri Martikkala on toiminut Yrityskiihdyttämön mentorina ja yritys yhteistyöprojektien vetäjänä SAMKissa vuodesta 2004 lähtien. Hän on ollut mukana uudistamassa yrittäjyysopintoja ja tuonut oman yrittäjyyskokemuksensa mukaan uuteen lähestymistapaan.

Anssi Pajala toimii lehtorina ja opetusmetodien kokeilijana Raumalla. Hän tuo kirjoituksessaan näkyviin uudistusprosessin filosofisen taustan, toiminnallisuuden.

Cimmo Nurmi työskentelee SAMKin TKI-vararehtorina. Hän on ollut mukana innovaattorina ja eteenpäin ajavana voimana satakuntalaisen yrittäjyyskasvatuksen alkuvaiheista asti.

Raumalla 19.2.2015

Teppo Lundell
Yrityskiihdyttämön mentori
Liiketoimintaosaamisen lehtori

SAMKissa opitaan ja pohditaan yrittäjyyttä

Jaana Ruoho

Mikä meillä oli lähtökohtana?

Opetus- ja kulttuuriministeriö edellyttää että yrittäjyyskasvatus huomioidaan kaikessa koulutuksessa. Se tulisi nivoa vahvemmin myös korkeakoulujen opetukseen. Korkeakouluilta odotetaan toimintatapoja, jotka kannustavat ja tarjoavat valmiuksia yrittäjän uralle, synnyttävät innovaatioita ja luovat edellytyksiä yritysten kasvuille. Koulutuksen ja työelämän tiiviit yhteydet ovat tärkeitä myös ammattikorkeakoulujen opetuksessa. (Yrittäjyyskasvatuksen suuntaviivat 2009.) Satakunnan ammattikorkeakoulun strategiassa 2013–2016 korkeakoulu yrittäjyys on yksi painoalueista. Strategiaa toteutetaan sisällyttämällä jokaiseen Satakunnan ammattikorkeakoulun perustutkinnon opetussuunnitelmaan yrittäjyysopintoja sitä mukaa kun opetussuunnitelmia uudistetaan.

SAMKilla on keskeinen rooli alueen osaamisintensiivisen yrittäjyyden edistämisessä. Osaamisintensiivisellä yrittäjyydellä tarkoitetaan korkeakoulutasoiseen osaamiseen ja tietoon nojautuvaa yrittäjyyttä. Yrittäjien tarjoamat palvelut ovat tyypillisesti yrityksille ja muille organisaatioille suunnattuja asiantuntijapalveluita kuten tutkimus- ja kehittämispalvelut, tietojenkäsittelypalvelut, lainoilliset ja taloudelliset palvelut, tekniset palvelut sekä konsulttipalvelut.

Yrittäjyysopinnot – huippujuttu!

SAMKissa uudistettiin yrittäjyyden opetussuunnitelma vuonna 2013 siten, että kaikkiin perustutkintoihin sisällytetään yhteisiä yrittäjyysopintoja viiden opintopisteen verran. Lisäksi vapaasti valittavia yrittäjyysopintoja voi suorittaa yrityskehittämössä 5–10 opintopisteen verran. Opiskelijoilla on alasta riippuen mahdollisuus tehdä myös osa harjoittelusta tai harjoittelu kokonaan (0–30 op) omaan yritykseen, jos harjoittelua koskevat kriteerit täyttyvät. Myös opinnäytetyön (15 op) voi kohdentaa omaan yritykseen tai oman liiketoiminnan suunnitteluun. (Sosiaali- ja terveysalan opiskelijoiden tutkintoon sisältyy pakollinen yrittäjyys harjoittelu palvelukeskus Soteekissa. Se on Satakunnan ammattikorkeakoulun sosiaali- ja terveysalan palvelukeskus, jossa tuotetaan hyvinvointipalveluja opiskelijatyönä opettajan ohjauksessa.) *Oman yrityksen toiminnan suunnittelu ja kehittämistyötä voi siten sisällyttää ammattikorkeakoulututkintoon SAMKissa jopa 60 opintopisteen verran.* Myös muilla opintojaksoilla voi kehittää asioita, jotka hyödyttävät omaa yritystoimintaa. Lisäksi tiivis työelämäyhteistyö eri opintojaksoilla ja erilaisissa projekteissa toimii yrittäjyysosaamista lisäävänä oppimisympäristönä.

Tavoitteena SAMKissa on saada opiskelijat pohtimaan yrittäjyyttä ja innostumaan yrittäjyydestä sekä tarkastelemaan yrittäjyyttä yhtenä mahdollisena uravaihtoehtona. Huomio on ennen kaikkea sisäisessä yrittäjyydessä sekä oman osaamisen ja mahdollisuuksien tunnistamisessa. Perustutkintoihin sisältyvän viiden opintopisteen laajuisen opintojakson tavoite on juuri tämä. Opiskelijat voivat osallistua opintojakson eri toteutuksille joustavasti oman henkilökohtaisen aikataulunsa mukaan, vaikkakin opintojakso suositellaan suoritettavaksi heti ensimmäisen opiskeluvuoden aikana.

Erilainen ja hauska yhdessä tekeminen antoi makupalan yrittäjämäisestä tavasta lähteä liikkeelle idean kanssa.

Aika näyttää tarttuvatko opiskelijat tähän mahdollisuuteen. Nimenomaan silloin, kun opiskelijat liikkuvat pois omalta kampukseltaan ja omista tavanomaisista opiskeluryhmistään, syntyy ”poikkialaisia” oppimisympäristöjä ja parhaita uusia keskusteluita, ideoita ja näkökulmia. Mielenkiintoisimmat yritysideaat syntyvät tiimeissä, joissa on eri alojen opiskelijoita. Oppitunneilla toteutettavat (liike)ideoiden tuottamiseen tähtäävät työpajat saavat opiskelijat yleensä hämmästyttämään, kun he huomaavat, että hyvin nopeasti saadaan ideoitua paljon sellaista, mitä voisi aidosti lähteä työstämään eteenpäin.

Yrittäjyyden perusteet -opintojaksoa toteutetaan läpi lukuvuoden syyskuusta toukokuuhun monimuototeutuksena. Toteutustapa tarkoittaa tässä sitä, että opiskelijat tekevät ison osan tehtävistään yksilötöinä tai pienissä ryhmissä siten, että lähiopetus, ohjaus ja ohjaajan palaute tukevat oppimista. Opiskelu on joustavaa: Opiskelijat osallistuvat yrittäjyyttä käsitteleviin tapahtumiin, verkostoituvat yrittäjien kanssa ja lukevat yrittäjien elämäkertoja. Kirjallisissa tehtävissä opiskelijat pohtivat yrittäjyyttä omista lähtökohdistaan: omaa osaamistaan ja kiinnostuksen kohteitaan, verkostojaan ja suhtautumistaan riskeihin, menestykseen ja epäonnistumisiin. Oman oppimisen sekä omien käsitysten ja arvojen reflektoinnilla on tärkeä rooli oppimisessa, ja kaikki tehtävät kootaan portfolioiksi. Mitä opin, miten opin ja miksi opin ovat olennaisia kysymyksiä. Oppimistehtävät ovat kehys tavoitteille, mutta opiskelijat voivat itse suunnitella sen, miten he saavuttavat asetetut oppimistavoitteet. Se tukee vastuullista ja yrittäjämäistä asennoitumista omiin opintoihin..

Kerran teimme Yrittäjyyden perusteet -opintojaksolla tiimeissä rakennelmia spagetista ja vahtokarkeista. Tiimit saivat käyttöönsä pöydän, teippiä, tylsät sakset ja 20 minuuttia aikaa. Alkuhämmennyksen jälkeen työhön ryhdyttiin innokkaasti, osittain ehkä siksi, että korkeimman tornin rakentajatiimille oli luvassa pieni palkinto. Tehtävän purkutilanteessa toistuivat ”ensin me ideoitiin” ja ”sitten me alettiin tekemään ja kokeilemaan” ja ”me kokeiltiin ja korjattiin kunnes saatiin se pysymään.” Koin, että lähiopetuspäivän hieman erilainen ja hauska yhdessä tekeminen antoi pienen makupalan yrittäjämäisestä tavasta lähteä liikkeelle idean kanssa.

Idea? Yritys? Yrityskiihdyttämöön mars!

Vuonna 1996 perustettu yrityskiihdyttämö on opintoihin liittyvä konsepti, jonka avulla edistetään yrittäjyyttä ja tuetaan opiskelijoiden alkavaa tai kehittyvää yritystoimintaa. Opiskelijat tulevat yrityskiihdyttämöön joko oman idean tai yrityksen kanssa tai yritystoiminnan jatkajina (kuten sukupolvenvaihdokset). Henkilökohtaisen mentoroinnin ja opiskelijoille suunnattujen työpajojen lisäksi yrityskiihdyttämössä on erilaisia yhteistyömalleja ja tapahtumia yhteistyökumppaneiden kuten kehittäjäorganisaatioiden, yrittäjäjärjestöjen, yrittäjien, muiden alueen oppilaitosten ja sidosryhmien kanssa. Yrityskiihdyttämössä yrittäjyyden ajatellaan perustuvan korkeakouluopinnoissa hankittuun tietoon ja sen soveltamiseen.

Opiskelijoiden ideat ovat moninaiset. Mentorina olen oppinut nuorten urheilijoiden valmentamisesta, terveellisestä ruoasta, pitopalvelusta, magneettikoruista, hoivakodin perustamisesta ja bloggaamisesta. Aina opiskelijan idea ei ole kestävällä pohjalla, mutta työstämisen, keskustelujen ja pienten kokeilujen jälkeen yrittäjähenkilöinen opiskelija tunnistaa piilossa ollutta osaamistaan ja päätyy tarkastelemaan alkuperäisestä ideastaan poikkeavaa yrittämisen mahdollisuutta.

Yrityskiihdyttämössä on neljä mentoria, jotka toimivat opiskelijoiden tukena ja keskustelukumppanina. Mentorointiprosessissa huomio on ihmisessä: dialogissa ja opiskelijan yrittäjyysidentiteetin kasvun tukemisessa. Yrityskiihdyttämö tarjoaa kaksi viiden opintopisteen vapaasti valittavaa opintojaksoa: Oman liikeidean kehittä-

täminen ja Oman yrityksen kehittäminen. Oman liikeidean kehittäminen -opintojaksolla suunnitellaan ja mallinnetaan yksin tai tiimiyrityksessä liiketoiminta Business Model Canvas -työkalua hyödyntäen. Työkalu on vakiinnuttanut asemansa laajasti sekä Suomessa että kansainvälisesti uuden liiketoiminnan kehittämisen, arvioinnin ja uudistamisen työkaluna. Oman yrityksen kehittäminen -jakso on tarkoitettu niille opiskelijoille joilla on oma yritys.

Mentoreiden lisäksi opiskelijayrittäjillä ovat käytössään SAMKin muut asiantuntijat ja verkostot. Yrittäjävaihtovaihdoksissa Satakunnan Yrittäjät ry:llä on vetovastuu Satakunnassa. Sekä mentorit että mentoroitavat opiskelijat voivat hyödyntää heidän osaamistaan. Vuosittain SAMKissa palkitaan ja valitaan myös vuoden yrityskiihdyttämöyrittäjä.

Me panostamme yrittäjyysosaamiseen

SAMKissa panostetaan yrittäjyysopintoihin. Yrittäjyysosaaminen tunnustetaan meillä keskeiseksi työelämätaidoksi ja siihen panostetaan. Haluamme edistää uusien yritysten syntymistä ja ammattikorkeakoulupolun yrittäjämäistä asennoitumista kaikkien tekemiseen. Opiskelijoita tuetaan sisäiseen ja ulkoiseen yrittäjyyteen, jotta he saisivat hyvät valmiudet toimia yrittäjinä ja yrittäjämäisesti.

SAMKin yrittäjyyden opetussuunnitelma on nyt linjakas ja tuore. Siinä keskitytään nimenomaan yrittäjyyteen ja yrittäjyysosaamiseen. Yrittäjyyden opetussuunnitelma on koko SAMKin yhteinen – kyse on yleisestä osaamisesta, joka koskee kaikkia aloja. Tulevaisuus näyttää SAMKin yrittäjyysopintojen suhteen hyvältä!

LÄHTEET

Satakunnan ammattikorkeakoulun strategia 2013–2016.

Yrittäjyyskasvatuksen suuntaviivat. Opetusministeriön julkaisuja 2009:7. Helsinki: Opetusministeriö.

”Ehkä minäkin saan vielä joskus jotain aikaan” – restonomi ja sosionomi (AMK) -opiskelijoiden kokemuksia SAMKin yhteisistä yrittäjyysopinnoista

Jaana Ruoho

Restomiopiskelijoiden kokemuksia yrittäjyyden perusteet -opintojakson pilottijaksolta

SAMKin matkailun opiskelijoiden opetussuunnitelmassa Yrittäjyyden perusteet -opintojakso on ensimmäisenä opiskeluvuonna. Opintojakso pilotoitiin keväällä 2014, ja samalla tietysti tarkasteltiin opiskelijoiden kokemuksia opintojaksosta.

Opintojakson tehtävät kootaan portfolioiksi, jonka viimeinen tehtävänanto oli: *”Tarkastele opintojaksoselosteesta opintojaksolle asetettuja oppimistavoitteita. Arvioi miten saavutit nämä tavoitteet ja kerro lisäksi mitkä asiat jakson aikana tuottivat sinulle tärkeimmät oivallukset. Kerro myös, mitkä yrittäjyyteen liittyvät asiat jäivät erityisesti kiinnostamaan sinua. Liitä tämä oman oppimisen arviointi portfoliosi viimeiseksi kappaleeksi.”*

Määräpäivään mennessä portfolioita palautettiin 38 kappaletta. Keskeisiä teemoja, joita opiskelijat nostivat esille, olivat oma asenne, tapahtumat, itseluottamus ja uramahdollisuudet. Oma asenne yrittäjyyttä kohtaan muuttui, yrittäjyystapahtumaan osallistuminen koettiin merkityksellisenä, usko omaan itseen vahvistui ja yrittäjyys oli alkanut näyttäytymään kiinnostavana uravaihtoehtona. Monet restonomiopiskelijat suhtautuivat yrittäjyyteen todella myönteisesti. Yksi opiskelija raportoi tosin, että *”... mutta myös tuputettiin yrittäjyyttä”*. Kolme opiskelijaa totesi, että yrittäjyys ei edelleenkään kiinnosta: *”Vaikka käsitykseni yrittäjyydestä muuttui ja laajeni opintojaksolla, ei kiinnostukseni juurikaan kasvanut.”* Yhteensä 19 opiskelijaa 38 opiskelijasta kertoi asenteensa muuttuneen myönteiseksi yrittäjyyttä kohtaan.

”Yrittäjyys ei kurssin alussa kiinnostanut minkään vertaa, mutta näin loppupuolella en enää näe sitä niin negatiivisessa valossa kuin aikaisemmin.”

”Kurssin aikana aloin ajattelemaan ettei yrittäjyys niin paha asia ole, mitä olen kuullut ja millaiset mielikuvat yrittäjyydestä on aikaisemmin ollut.”

Neljätoista opiskelijaa raportoi, että yrittäjyystapahtumaan osallistuminen oli ollut merkityksellistä. SAMKin Apparaatti-hanke (15.8.2011–31.8.2014) järjesti säännöllisesti teemallisia iltoja yrittäjille ja opiskelijoille, jonka lisäksi Yrittäjyyden perusteet - opintojaksolla toteutettiin Satakunnan yrittäjien kanssa yhteinen matkailuyrittäjien ja matkailualan opiskelijoiden iltapäivä. Kuusi opiskelijaa mainitsi myös, että yrittäjien tarinat Apparaatti-illoissa olivat olleet opintojakson parasta antia.

”Tärkeimpiä oivalluksia opintojakson aikana minulle tuotti Apparaatin yrittäjyystapahtuma.”

”Aion tutustua myöhemmin vielä itse muutamiin yrityksiin/yrittäjiin, jotka ovat aloittaneet toimintansa nuorena ja hieman tyhminä ja tietämättöminä.”

Usko omaan itseensä oli myös vahvistunut opintojakson aikana, sillä peräti kahdeksan opiskelijaa kertoi, että oli huomannut itsessään yrittäjäominaisuuksia ja oli alkanut uskomaaan itseensä. Oman osaamisen tunnistaminen ja usko omaan itseensä, siihen että pärjää, ovat tekijöitä jotka vaikuttavat opiskelijoiden yrittäjyyssai-
komuksiin.

"Opin ajattelemaan uudella tavalla ja ymmärsin, että ehkä minäkin saan jotain vielä joskus aikaan."

"Uskon, että voisin saada tulevaisuudessa kehitettyä sellaisen liikeidean, jolla olisi potentiaalia ihan oikeaksi yritykseksi."

"... ne kertomukset ovat vain vahvistaneet tunnettani siitä, että jos joku muukin pystyy tuohon, pystyn minäkin."

Kuusitoista opiskelijaa kertoi, että yrittäjyys mahdollisena uravaihtoehtona oli alkanut mietittyttämään myönteisenä vaihtoehtona. Opintojakson päätyttyä kuusi opiskelijaa otti yhteyttä yrityskiihdyttämömentoroiin. Heistä neljän kanssa aloitettiin yrityskiihdyttämöopinnot eli vapaasti valittavat yrittäjyysopinnot, joissa he suunnittelivat omia yritysideoitaan ja liiketoimintaansa. Näistä kolmella opiskelijalla oli aiempi tutkinto ja kahdella tutkinnon lisäksi myös pitkä työkokemus. *"Kurssin aikana aloin myös pohtimaan vakavissani oman yrityksen perustamista"*, totesi pitkän työuran tehnyt naisopiskelija.

Laajan suomalaisen tutkimuksen mukaan ammattikorkeakouluopiskelijoiden yrittäjyysai-
komukset ovat ensimmäisen opiskeluvuoden aikana korkeimmillaan (Varamäki, Joensuu & Viljamaa 2013). Olisikin mielenkiintoista tarkastella restonomiopiskelijoiden pilottiryhmän yrittäjyysai-
komuksia opintojen myöhemmässä vaiheessa, koska tutkimukset osoittavat yrittäjyysai-
komusten laskevan opintojen kuluessa. Ammattikorkeakouluopiskelijoiden yrittäjyysai-
komusten tasoon vaikuttaa eniten opiskelijoiden asenne yrittäjyyteen. Sen lisäksi siihen vaikuttavat oma pystyvyysu-
skomus, lähipiiriin tuki, isän ja äidin yrittäjyystausta eli roolimallit sekä opiskelijan sukupuoli (mies). (Varamäki, Joensuu & Viljamaa 2013).

Koska roolimallit ja tuki selittävät yrittäjyysai-
komuksia, erilaiset yrittäjyysillat, verkostoitumistahtumat ja elämäkerrat voivat toimia positiivisina ärsykkeinä niille opiskelijoille, joilla ei kotitaustansa puolesta ole tukea ja esimerkkejä yrittäjyydestä. Yrittäjien tarinat, joihin opiskelijat pääsevät tutustumaan eri tehtävien kautta, voivat toimia voimaannuttavina esimerkkeinä. *"Opin ajattelemaan uudella tavalla ja ymmärsin, että ehkä minäkin saan jotain vielä joskus aikaan."* Opintojakson toteutuksella ja pedagogisilla ratkaisuilla on merkitystä, sillä aktiivisuutta edellyttävä yrittäjyyspedagogiikka vaikuttaa opiskelijoiden pystyvyysu-
skomuksiin, ja tämä asia taas vaikuttaa yrittäjyysai-
komuksiin (Varamäki, Joensuu & Viljamaa 2013).

Erilaiset yrittäjyys-
illat, verkostoitu-
mistapahtumat ja
elämäkerrat voivat
toimia positiivisina
ärsykkeinä.

Sosionomiopiskelijoiden kokemuksia Yrityskylästä

Yrityskylä rakennettiin satakuntalaisten koululaisten iloksi Poriin syksyllä 2014. Yrityskylä on kansainvälisesti palkittu suomalainen koulutusinnovaatio, joka on suunnattu peruskoulun kuudennen luokan oppilaille. Kyse on yhteiskunnan, työelämän ja yrittäjyyden oppimisympäristöstä, jossa koululaiset työskentelevät pienois-
kaupungissa kukin omassa ammatissaan eri yrityksissä. (Yrityskylä www-sivut 2014.)

Yrityskylä tarvitsee toimiakseen yrityskyläohjaajia. Nämä koottiin SAMKin tradenomi- ja sosionomi (AMK)
-opiskelijoista. Yrityskylän yhdeksästä toimintaviikosta seitsemästä vastasivat liiketalouden tradenomiopis-

kelijat, ja kaksi viikkoa oli toisen vuoden sosionomiopiskelijoiden vastuulla. Sosionomiopiskelijoista koottiin kymmenen hengen tiimi, joka toimi yrityskylässä kaksi viikkoa yhteen menoon. Yrityskyläohjaus toimi vaihtoehtoisena suoritustapana Yrittäjyyden perusteet -opintojakson oppimistehtäville (toteutettiin tuolloin vielä vanhalla nimellään Yritystoiminta ja talous). Päätin tarkastella sosionomien kokemuksia ohjaajatyöskentelystä yrittäjyyden viitekehyksessä. Sosionomiopiskelijat tekivät ohjausviikkojen päättymisen jälkeen tehtävät, joissa he analysoivat omaa oppimistaan; nämä tehtävät muodostivat aineistoni.

Kaikki sosionomi (AMK) -opiskelijat pitivät yrityskyläohjaajana työskentelyä miellyttävänä ja mielekkäänä kokemuksena sekä ammatillisesti että muutoin kokemuksellisesti. *"Loistava kokemus, toivottavasti tällaiset ovat mahdollisia myöhemminkin!"* Kokemuksellisuus korostui: ohjaustyö oli ollut hektistä ja itsensä oli saanut laittaa likoon päivittäin. *"Viimeisen ohjauspäiväni kruunasi kahden oppilaan halaus. Tytöt tulivat luokseni, halasivat ja kiittivät minua: '---, kiitos, meillä oli ihana päivä'. Toivottelin kyöneleet silmissä heille turvallista kotimatkaa kohti ---".*

Sosionomiopiskelijoilla korostui oman ammattialaan kuuluvien taitojen oppiminen sekä luottamuksen kasvu omaan osaamiseen. Mainintoja löytyi myös uusista asioista, joita he olivat oppineet yritysmaailmasta ja yrittäjyyskasvatuksesta. Yrityskylässä oli esimerkiksi oppinut ymmärtämään paremmin eri yritysten tarkoituksia. Yrityskylä oli myös muistuttanut opiskelijoita yrittäjyydestä työmahdollisuutena ja siitä, että yksityiset työmarkkinat tarjoavat paljon mahdollisuuksia. Sosionomeista monet työllistyivät päiväkoteihin – olisi mielenkiintoista saada tietää tuleeko yrityskyläohjauskokemuksella olemaan vaikutusta heidän työssään tulevaisuudessa.

"Olin niin ylpeä edustaessani sosionomeja."

"Itse opin huiman määrän ryhmän ohjaamista, yksilöiden erityistarpeiden huomioimista, ryhmädynamiikan havainnointia ja hyödyntämistä, johtajuuden merkitystä ja luottamusta omaan toimintaan."

"Kokemus on ollut merkityksellistä ammatilliselle kehitykselleni ja muutenkin huomattava hieno elämys."

"Minulla oli aluksi vaikeaa luottaa osaamiseeni, mutta kahden viikon aikana se muuttui todella paljon."

Opiskelijat olivat myös antaneet toimintaan liittyviä kehitysehdotuksia Yrityskylää edustaville vastuuhjaajille ja olleet kunnianhimoisia. "Vaihdoimme yrityksiä kahdesti, joten jokainen pääsi tutustumaan moneen eri tavoin toimivaan yritykseen kahden viikon ajan. Sillä saimme myös lisää haastetta...".

Koska luento-opetus ei tuota yrittäjyyden keskeistä osaamista kuten mahdollisuuksien havaitsemista ja niihin tarttumista, virheiden kautta oppimista, vastuun ottamista itsestä ja muista, tavoitteiden asettamista, riskinottoa, epävarmuuden sietoa ja niin edelleen, voidaan yrittäjämäistä ajattelu- ja toimintatapaa harjoitella esimerkiksi näin, yrityskyläohjaajina. Mielenkiintoista oli myös havaita, että merkityksellisiä vaikutuksia saatiin näin lyhyen, kahden viikon ohjauskokemuksen kautta.

LÄHTEET

Varamäki, E., Joensuu, S. & Viljamaa, A. 2013. Ammattikorkeakouluopiskelijoiden yrittäjyysaikomukset, yrittäjyysaikomusten muutos ja näihin vaikuttavat tekijät. Teoksessa Yrittäjyyskasvatuksen aikakauskirja 1/2013, 84–107.

Yrityskylän www-sivut. Viitattu 20.11.2014. <http://yrityskylä.fi>

Yrittäjyyttä opiskelijan ehdoilla

Petri Martikkala

Yrittäjyys on nykyään kaikkien huulilla – syystä tai toisesta. Satakunnan ammattikorkeakoulussa opiskelijoiden mahdollisuutta tutustua yrittäjyyteen on edistetty määrätietoisesti jo vuodesta 1996 alkaen.

Ammattikorkeakoulun alkutaipaleella yrittäjyyttä edistettiin pääasiallisesti Yrityskiihdyttämön avulla. Yrityskiihdyttämö on kaikille SAMKin opiskelijoille avoin oppimisympäristö, jossa opiskelija voi yhdistää korkeakouluosaamistaan omaan yritysideaansa. Se tarjoaa opiskelijalle mahdollisuuden tutustua yrittäjyyden eri vaihtoehtoihin tutussa ja turvallisessa ympäristössä. Hänen ei kuitenkaan ole pakko perustaa yritystä.

Yrityskiihdyttämö on toiminut nyt menestyksellisesti jo 18 vuotta tuottaen yhteensä yli 250 pääosin Satakunnassa edelleen toimivaa yritystä, jotka työllistävät yli 350 ihmistä. Yrityskiihdyttämön toiminta on perustunut monialaiseen mentoriverkostoon: on haluttu, että kunkin alan opiskelija on saanut parasta mahdollista ohjausta oman ideansa jalostukseen.

Ei pelkästään teoriaa

Ammattikorkeakoulu on hyvä ympäristö innostaa opiskelija yrittäjyyden pohdintaan. Sitä tukee sopiva sekoitus teoriaa ja käytäntöä. Opiskelija opiskelee korkeakouluympäristössä erilaisia omaan koulutukseensa liittyviä opintoja, joiden jälkeen hän siirtyy työelämään havainnoimaan niiden toimivuutta käytännössä.

Oikean elämän oppimisympäristöjä opiskelijalla on useita. Näistä keskeisimpiä ovat vapaaehtoisuuteen perustuvat yritys yhteistyöprojektit ja pakollinen työharjoittelu. Sekä projektit että harjoittelu antavat opiskelijalle mahdollisuuden verrata omaa kehittyvää osaamistaan alalla jo olevien ammattilaisten osaamiseen. Tämä taas auttaa opiskelijaa kartoittamaan niitä osaamisalueita, joita hänen on hyvä vahvistaa ennen siirtymistään työelämään. Oikeassa ympäristössä toimiminen vahvistaa myös opiskelijan omaa näkemystä siitä mitä vaaditaan alalla toimivalta yrittäjältä. Oman yrittäjyyden pohdinnan kannalta on hyvä saada realistinen kuva asioista eikä pelkästään ruusuisia kiiltokuvia nykyajan startup-maailmasta.

Miten yrittäjyyttä opiskellaan

Miten yrittäjyyttä sitten opiskellaan? Onko se edes mahdollista? Perinteiset yrittäjyysopinnot ovat keskenään pitkälti samanlaisia ja pitävät sisällään samoja keskeisiä elementtejä. Näitä ovat muun muassa SWOT-analyysi, liiketoimintasuunnitelman laatiminen ja eri yritys muodot. Kaikki nämä ovat tärkeitä asioita, mutta korkeakouluopiskelussa opiskelijat osaavat jo tämän kaiken – sen näkee heti yrittäjyysopintojen alussa tehtävissä harjoituksissa. Tätä huolimatta yrittäjyys on jostain syystä suurimmalle osalle heistä vieras ja outo asia, eikä sitä syystä tai toisesta ole ajateltu omaksi uravaihtoehdoksi.

Juuri tämä perinteisten yrittäjyysopintojen riittämättömyys ja se, että opiskelijat eivät näe yrittäjyyttä omana uravaihtoehtonaan, olivat asioita, jotka sysäsivät liikkeelle SAMKin yrittäjyyden uuden opetus suunnitelman työn.

Uusi näkökulma yrittäjyysopetukseen

Uudessa yrittäjyyden opetuksessa on keskiössä opiskelija, opiskelijan osaaminen ja opiskelijan verkostot. Uusi näkökulma madaltaa kynnystä keskustella yrittäjyydestä, joka on osalle opiskelijoita täysin tuntematon asia. Toinen merkittävä uudistus on se, että Yrittäjyyden perusteet -opintojakso on pakollinen kaikille SAM-Kin opiskelijoille.

Kun yrittäjyysopinnot keskittyvät opiskelijaan ja hänen verkostoihinsa, on yrittäjyys kaikille opiskelijoista samanlaista. Tämä tarkoittaa sitä, että esimerkiksi liiketalouden, rakennustekniikan ja fysioterapian opiskelijat ovat samalla viivalla, sillä jokaisella on ajatus siitä, keitä he ovat, keitä he tuntevat ja mitä he osaavat – nämä ovat efektiivisen yrittäjyyden lähtökohdat. Tämä lähestyminen ei myöskään erota toisistaan nuorta päiväopiskelijaa ja jo kokenempaa aikuisopiskelijaa tai ylempää ammattikorkeakoulututkintoa suorittavaa opiskelijaa.

Yrityskiihdyttämön tarjoamat opinnot ovat kullekin opiskelijalle räätälöityjä.

Opiskelija lähtee miettimään yrittäjyyttä oman itsensä näkökulmasta. Kuka minä olen? Mikä on suhteeni yrittäjyyteen? Miten suhtaudun ajatukseen omasta yrityksestä uravaihtoehtona? Pohdintaa helpottamaan luodaan pienryhmiä, tutustutaan yrittäjiin, kuunnellaan kokeneiden yrittäjien tarinoita tai juuri aloittaneiden yrittäjien edesottamuksia, osallistutaan yrittäjyyttä käsitteleviin erilaisiin tapahtumiin ja jaetaan kertyneitä kokemuksia muille.

Opiskelija jatkaa pohdintaa kartoittamalla omaa osaamistaan. Osaamista on monenlaista. Sitä voi kertyä opinnoista, harrastuksista, perheestä tai työn tekemisestä. Hyvänä esimerkkinä voi ajatella sosiaalisen median käyttöön liittyviä taitoja, jotka nuoret opiskelijat ovat oppineet melkein äidinmaidosta. Kertynyttä omaa osaamistaan opiskelijat vertaavat eri yrittäjien tarinoin ja niihin asioihin jotka nousevat kokeneiden yrittäjien kertomuksista. Opiskelijoiden uskoa omaan osaamiseen vahvistetaan monin eri tavoin.

Opiskelijalle korostetaan oman verkoston luomisen tärkeyttä. Ei pelkästään uuden verkoston luomisen näkökulmasta vaan myös siten, että jo olemassa olevat suhteet on hyvä kartoittaa ja miettiä uudesta näkökulmasta. Varsinkin oman uran alkutaipaleella olevalle opiskelijalle verkostot ovat elintärkeitä. Niihin on syytä panostaa jo heti opiskelujen alkuvaiheessa. Osallistuminen erilaisiin tapahtumiin, yritys yhteistyöprojekteihin ja verkostoitumistapahtumiin on ensiarvoisen tärkeää. Näistä yhtenä esimerkkinä mainittakoon SAMKin järjestämät Yrittäjyysviikot. Ne huipentuvat maksuttomaan yrittäjyystapahtumaan., jossa on vuosien varrella ollut puhujia Jone Nikulasta Simo ”Maisteri” Frangeniin.

Kiihdyttämön uusi aika

Kaikille yhteisten yrittäjyysopintojen aikana yrittäjyydestä kiinnostuneet opiskelijat hakeutuvat Yrityskiihdyttämöön. Tämä tarkoittaa sitä, että opiskelija saa mahdollisuuden opiskella lisää yrittäjyyttä oman aikataulunsa mukaisesti.

Yrityskiihdyttämön tarjoamat opinnot ovat kullekin opiskelijalle räätälöityjä. Useimmilla kiihdyttämöön hakeutuvalla opiskelijalla on joko yritysidea tai idea yrittäjyydestä. Idea yrittäjyydestä on usein hahmotelma siitä, mitä yrittäjyys omalla kohdalla voisi olla, sitten joskus. Yritysidea on usein selkeämpi, jäsennellympi näkemys siitä, koska yritys aloittaa, mitä se tekee, missä ja miten.

SAMKissa uudet yrittäjyysopinnot muodostavat ketjun alkaen kaikille pakollisista yrittäjyyden perusteista asiasta kiinnostuneiden vapaaehtoisin opintoihin: kiihdyttämön tarjoamaan räätälöityyn pienryhmä- ja yksilöohjaukseen.

Suhtautuminen yrittäjyyteen

Suhtautuminen yrittäjyyteen on viimeisen noin kymmenen vuoden aikana muuttunut myönteisempään suuntaan. Oma osansa muutoksessa on erittäin menestyneillä suomalaisilla startup-yrityksillä, kuten Rovio ja Supercellillä, mutta myös isojen kansainvälisten yritysten mittavat irtisanomiset Suomessa ovat vaikuttaneet siihen osaltaan. Oman yrityksen perustaminen ja sitä kautta itsensä työllistäminen ovat asioita, jotka kiinnostavat kasvavaa osaa opiskelijoista. Osalla heistä kiinnostuksen taustalta löytyvät edelleenkin vanhat ajatukset yrittäjän vapaudesta ja siitä, että on oman itsensä pomo.

Yrittäjyydestä kiinnostuneiden opiskelijoiden talousosaaminen on 2010-luvun aikana kehittynyt, suunnitelmat ovat muuttuneet realistisemmiksi ja sitä kautta helpommiksi toteuttaa. Tämä myös laskee suunnitelmiensa riskipitoisuutta jonkin verran. Lisäksi opiskelijat tekevät yrityksen suunnittelua ”varastoon” eli odottamaan sitä hetkeä, jolloin he kokevat olevansa valmiita ottamaan vastuun itsestään kokonaisvaltaisesti.

Yrittäjyysopintojen uudistaminen toiminnallisen yrittäjyden periaatteita soveltaen

Anssi Pajala

Turhautuminen vei uudistukseen

Aloitin työni opettajana SAMKissa syksyllä 2010. Uutena opettajana sain etuoikeutetusti opettaa kaikenlaisia, mihin syystä tai toisesta ei löytynyt opettajaa. Yrittäjyys oli yksi näistä opetettavista aiheista. Olin kiinnostunut yrittäjyydestä – mutta en kuitenkaan ollut koskaan toiminut yrittäjänä tai opettanut yrittäjyyttä. Alkuun olinkin hyvin innostunut tilaisuudesta opettaa (ja oppia) yrittäjyyttä.

Aloitin yrittäjyden opettamisen soveltaen aikaisempia toteutuksia. Hämmästykseni sain todeta SAMKissa opetettavan opiskelijoille yrittäjyden perusteiden nimissä liiketoiminnan perusteita ja liiketoimintasuunnitelman tekemistä kausaaliseen pohdintaan ja suunnitelmalliseen toimintaan perustuen. Ymmärsinkin pian, etten ollut kovin innostunut tällaisesta opetuksen sisällöstä tai toteutustavasta. Tulin siihen käsitykseen, ettei yrittäjyyttä voi opettaa – yritystoimintaa kylläkin, mutta sitä SAMKissa opetettiin jo siihen tarkoitetuilla liiketalouden opintojaksoilla.

Minulla oli suuria vaikeuksia vakuuttaa itseäni perinteisen liiketoimintasuunnitteluun perustuvan yrittäjyysopetuksen mielekkyydestä. Koska en nähnyt toivomaani ja tavoittelemaani innostusta edes yrittäjyydestä kiinnostuneissa opiskelijoissa, ymmärsin pian, että perinteinen lähestymistapa tarvitsee vaihtoehtoja tai vähintäänkin uudistusta.

Uusia tuulia

Tutustuin keväällä 2012 ammatillisen opettajakoulutukseni aikana Saras Sarasvathyn kehittämään *effectual entrepreneurship* -käsitteeseen. Ymmärsin välittömästi, että yrittäjyden opettaminen ja opiskelu voisi olla luovaa ja innostavaa – vaikka keskitytään pohtimaan yrittäjyden haasteita tai suunnittelemaan yrityksen toteutusta ja toimintaa.

Saras Sarasvathy toimii yrittäjyden professorina Yhdysvalloissa Virginian yliopistossa. Hän on tutkinut kokeneita ja menestyneitä yrittäjiä kehittäen tutkimuksen tulosten pohjalta *effectuation*-käsitteen kuvaamaan menestyneiden yrittäjien lähestymistapaa yrittäjyyteen.

”Effectuation”, efektuaatio eli toiminnallinen yrittäjyys poikkeaa lähestymistavaltaan merkittävästi perinteisestä kausaalisesta pohdinnasta. Kausaalisessa pohdinnassa asetetaan ensin tavoite ja aletaan suunnitella ja hankkia tarvittavia resursseja, joilla tavoite yritetään saavuttaa. Toiminnallisessa yrittäjyydessä tavoite asetetaan käänteisesti jo käytettävissä olevien resurssien pohjalta eli luodaan käytännössä se, mitä jo olemassa olevilla resursseilla tiedetään varmasti ja kohtuullisen helposti voitavan luoda.

Aloin pian uskoa, että vaikka yrittäjyyteen perehtymiseen ei ole varsinaista teoriaa, siihen voidaan soveltaa vähintäänkin kovasti järkeenkäypää filosofiaa. Halusin itse oppia filosofisesta lähestymistavasta enemmän

ja opettaa sitä muille. Sarasvathylaiselle ”yrittäjyysfilosofialle” oli mielestäni tilaus, ja halusin olla mukana sen soveltamisessa ja kehittämisessä suomalaisessa yrittäjyyskasvatuksessa.

Kehitin ammatillisten opettajaopintojeni kehityshankkeena englanninkielisestä lähdemateriaalista suomalaisen ja suomenkielisen opintojakson toiminnallisen yrittäjyyden periaatteiden pohjalta. Aloin perehtyä Sarasvathyn oppeihin tavoitteenani kehittää uudenlainen yrittäjyyden opintojakso SAMKiin.

Kehittämishankkeessa käänsin, väänsin ja valmistelin näin koulutusmateriaalia toiminnallisen yrittäjyyden periaatteiden suomenkielisen opetukseen. Tuotoksina oli toiminnallisen yrittäjyyden periaatteiden käännoksiä ja opetuksen runko, joka on sovellettavissa opintojaksolle tuntisuunnitelmaan tai vaikkapa päivän tai parin kurssille.

Toteutus toteutuu

Syksyllä 2013 SAMKissa alettiin yrittäjyystiimissä kehittää uutta yrittäjyysopintojen perusopintojaksoa. Sitten ryhmän toimeksianto laajeni koko ammattikorkeakoulututkintoon liittyvän yrittäjyyden opetussuunnitelman uudistamiseen.

Uudistamista suunnitellessamme esitin näkemykseni, että yrittäjyyden perusopinnot tulisi muuttaa liiketoiminnan sisältöjen opetuksesta pohtivampaan suuntaan. Esitin näkemykseni ja kokemukseni toiminnallisen yrittäjyyden periaatteiden soveltamisesta tällaisessa pohdinnassa. Yrittäjyyden perusjakso tulisi liiketoiminnan substanssiopetuksen sijaan olla yrittäjyysfilosofiaa, jossa pohditaan yrittäjyyttä tavoitteenä tunnistaa henkilökohtaiset valmiudet ja kiinnostus yrittäjäksi ryhtymiseen.

Yrittäjyystiimissä mukana olevat yrittäjyyttä opettavat kollegani syttyivät asiaan, ja näin päätettiin alkaa rakentaa uudistettua yrittäjyyden opintojaksoa ja yrittäjyyden opetussuunnitelmaa täysin uudelta pohjalta. Yrittäjyysopinnot uudistettiin ja saimme syksyn 2014 aikana rakennettua mielestämme sekä toimivan ja nykyaikaisen toteutuksen yrittäjyysopintojen perusteista että johdonmukaisen kokonaispolun yrittäjyysopinnoille.

Uuteen opetussuunnitelmaan on lopulta ”Yrittäjyyden perusteista” opintojaksoon kirjattu:

”Pyrkimyksenä on saada opiskelija innostumaan yrittäjyydestä. Opiskelija tunnistaa keskeiset yrittäjyysominaisuudet ja ymmärtää sisäisen yrittäjyyden merkityksen työelämätaidona ja yleisenä työllistymistä edistävänä tekijänä. Yrittäjyyden perusteisiin perehtyessään opiskelija oppii näkemään yrittäjyyden yhtenä mahdollisena uravaihtoehtona. Lähtökohdista tarkastelulle on toiminnallisen yrittäjyyden viitekehys (effectual entrepreneurship), jonka mukaan opiskelija tarkastelee yrittäjyyttä omista lähtökohdistaan, näitä ovat opiskelijan oman minäkuvan lisäksi oma osaaminen ja verkostot.”

Mikään lähestymistapa tai ismi ei ole täydellinen vastaus kaikkiin tilanteisiin. Perinteinen suunnitelmallinen lähestymistapa on edelleen validi etenkin varmoissa ja ennustettavissa olosuhteissa. Uuden yrityksen liiketoiminnan suunnittelua ja yrityksen perustamista opetetaan ja ohjataan yrittäjyyden opintojaksoilla edelleen. Ennen kaikkea painopiste on kuitenkin yrittäjyydestä kiinnostuneiden ja innostuneiden tukeminen yrittäjäksi ryhtymisen prosesseissa ja kiemuroissa mentoritoiminnalla ja erilaisilla muilla täsmätauilla.

Ymmärsin välittömästi, että yrittäjyyden opettaminen ja opiskelu voisi olla luovaa ja innostavaa.

Yrittäjyyden opettamisen tarkoituksena ei ole kouluttaa mahdollisimman paljon yrittäjiä – yrittäjämäisesti ajattelevia ihmisiä kylläkin. Oman yrittäjyyden kyvykkyyden ja tahtotilan tunnistaminen auttaa toivottavasti oikeita opiskelijoita kiinnostumaan yrittäjyydestä ja ryhtymään yrittäjäksi. Muiden osalta tärkeämpää on kylvää yrittäjäksi ryhtymisen siemen, joka voi myöhemmin itää ja kasvaa yrittäjyydeksi tai olla itämättä ja maatua. Kuka tahansa voi ryhtyä yrittäjäksi ja menestyä yrittäjänä jos yrittäjyys kiinnostaa ja on jotakin mitä myydä!

Toiminnallinen malli pähkinänkuoressa

Kun kuvion 1 ymmärtää, niin ymmärtää mistä toiminnallisessa mallissa on kyse. Perinteisesti yritystoimintaa suunnitellaan ja lähtökohtana on LIIKEIDEA (annettu tavoite). Kun on keksitty, mitä halutaan tehdä, aletaan miettiä mitä siihen tarvitaan ja haalia tarvittavia keinoja (resursseja), mihin kuluu aikaa ja rahaa. Toiminnallisen yrittäjyyden lähtökohtana on aloittaa siitä, mitä keinoja (resursseja) jo on ja mitä kaikkea niillä voi tehdä heti ja pienemmillä panostuksilla.

Kuvio 1. Suunnittelumalli vs. toiminnallinen malli. Read, S., Sarasvathy, S., Dew, N. (2011). *Effectual Entrepreneurship*. Routledge.

Olen käyttänyt ruuanlaittoa esimerkkinä. Perinteistä suunnitelmallista mallia vastaa se, että aloittaa katselemalla reseptejä, minkä jälkeen lähtee kauppaan ostamaan tarvittavia raaka-aineita. Tähän menee aika ja rahaa ja on riski että halutun ruuan kokkaaminen ei onnistu lainkaan, jos jotakin raaka-ainetta ei löydykään kaupasta. Näin käy myös yritystoiminnassa, jos jokin resurssi puuttuu. Vastaavasti toiminnallista yrittäjyyttä kuvaa tilanne, jossa ruuanlaitto aloitetaan katsomalla jääkaappiin ja ruokavarastoon ja mietitään mitä olemassa olevilla raaka-aineilla voi tehdä heti ja että tarvitsee rahaa kauppaan.

Satakuntalaisten oppilaitosten yhteinen yrityskiihdyttämötoiminta

Cimmo Nurmi

Taustaa

Satakuntalaisten oppilaitosten yhteisen yrityskiihdyttämötoiminnan menestymismahdollisuuksien ymmärtämiseksi on syytä ensin tarkastella sekä maakunnan yrittäjyyskasvatuksen historiaa että korkeakoulujen yrittäjyyden edistämisen historiaa.

Satakunnassa on tehty yli 10 vuoden ajan esimerkillistä yrittäjyyskasvatusta nuorten parissa. Porin koulutoimi päätti vuonna 2003 perustaa Porin Lyseon yläasteelle *Suomen ensimmäisen* yrittäjyyskasvatusluokan. Vuonna 2004 opettaja Pasi Savolainen kirjoitti *Suomen ensimmäisen* Yrittäjyyskasvatuksen Opettajan Oppaan 7.–9. luokille. Satakunnan Yrittäjien panos yrittäjyyskasvatuksen alkuvaiheissa oli merkittävä.

Ylimaakunnallinen yrittäjyyskasvatuskeskus, YES-keskus, perustettiin Satakuntaan, Kokkolaan ja Tampereelle vuonna 2005. Samalla Porin seudulla aloitettu yrittäjyyskasvatus toiminta laajeni Rauman seudulle ja Pohjois-Satakuntaan. Samalla Nuori Yrittäjyys ry:n palvelut tulivat koko Satakuntaan tarjolle.

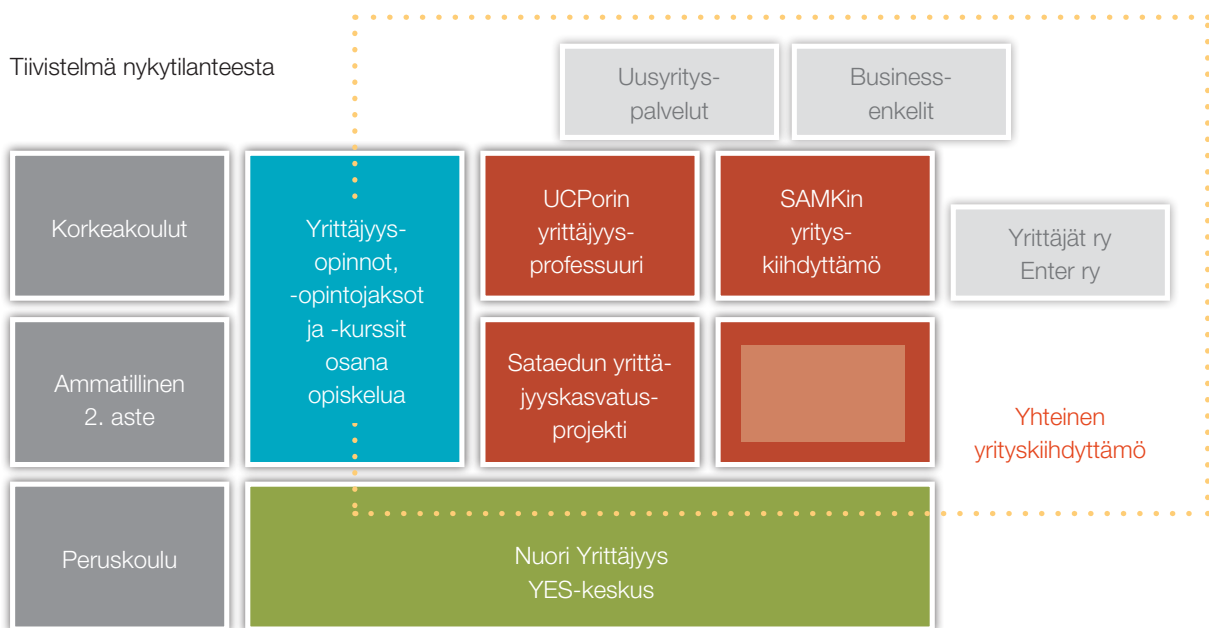
YES-keskusten menestys innosti toimintamallin valtakunnallistamiseen. *Suomen ensimmäinen* valtakunnallinen YES-keskushanke käynnistyi vuonna 2008 Porin Seudun Kehittämiskeskus POSEK Oy:n johdolla. Ensimmäiset innokkaat Rauman Lyseon yläasteen yrittäjyyskasvatusluokkalaiset aloittivat opintonsa syksyllä 2009. Valtakunnallisen YES-hankkeen tuloksena Valtakunnallinen YES ry käynnisti toimintansa elokuussa 2010.

Vuonna 2010 Satakunta oli *ensimmäisenä Suomesta* mukana Euroopan Unionin rahoittamassa laajassa yrittäjyyskasvatushankkeessa. Satakunta teki vuonna 2011 *ensimmäisenä Suomessa* yrittäjyyskasvatuksen maakunnallisen strategian, joka ulottuu vuoteen 2015 asti. Vuonna 2012 järjestettiin Porissa yrittäjyyskasvatuksen kansainvälinen konferenssi.

Ammatillinen oppilaitos Sataedu käynnisti vuonna 2012 toimenpiteet yrittäjyyskasvatuksen tuomiseksi vahvemmin ammatilliselle toiselle asteelle. Vuoden 2014 alussa päättynyt projekti kehitti yrittäjyyskasvatukselta toiminnalliseen suuntaan huomioiden opetussuunnitelmien vaatimat muutokset. Lisäksi projekti kiinnitti huomiota oppilasosaamiseen ja sen kehittämiseen. Satakunnan toisessa ammatillisessa oppilaitoksessa Winnovassa ei ole ollut yrittäjyyskasvatukseen keskittyneitä projekteja.

Satakunnan ammattikorkeakoulu perusti vuonna 1996 *Suomen ensimmäisen* Yrityskiihdyttämön, joka mahdollistaa opiskelijalle tuetun väylän yrittäjäksi jo opiskeluaikana. Yrityskiihdyttämö on edistyksellinen pedagoginen menetelmä, jonka myötä opiskelija kasvaa sekä korkeakoulututkinnon suorittaneeksi asiantuntijaksi että yrittäjäksi jo opiskeluaikanaan. Yrityskiihdyttämössä liikeidean kehittäminen, yrittäjänä toimiminen ja yrityksen kehittäminen ovat osa korkeakoulututkintoa. Yrityskiihdyttämö on saanut valtakunnallista tunnustusta ja se on opetusministeriön palkitsema ammattikorkeakoulujen koulutuksen laatuystyöskö. Yrityskiihdyttämö on toimintansa aikana tuottanut yli 250 yrittäjää.

Porin yliopistokeskuksen Turun kauppakorkeakoulun Porin yksikköön perustettiin *Suomessa harvinainen* yrittäjyysprofessori vuonna 2005 (Helsingin kauppakorkeakouluun oli perustettu ensimmäinen 1980-luvulla ja Turun kauppakorkeakouluun vakinaistettu vuonna 2000). Vuonna 2012 valittu yrittäjyysprofessori Ulla Hytti näkee yrittäjyyden muotona, joka kokoaa ja tarkastelee näkökulmia kaikista liiketaloustieteiden oppiaineista. Hän haluaa nähdä yrittäjämäisiä ajattelutapoja myös yliopistomaailmassa, jossa näillä ei hänen mukaansa ole vielä kunnan jalansijaa.

Kuvio 1. Tiivistelmä Satakunnan yrittäjyyskasvatuksen nykytilanteesta.

Miksi Satakunta on ollut nuorten yrittäjyyskasvatuksen ja yrittäjyyden edistämisen edelläkävijä jo lähes 20 vuotta? Aktiiviset ja asian tärkeyden ymmärtävät ihmiset ovat istuneet ja istuvat juuri oikeilla paikoilla. Koulutoimet ovat nähneet myönteisenä sen, että koulua viedään ulos koulusta ja ne haluavat olla mukana kehittämishankkeissa, jotka kohdistuvat muuhunkin kuin pelkän tietävyyden lisäämiseen. Yrittäjäjärjestöt ovat halunneet ja haluavat olla mukana toiminnassa, jossa kasvatetaan toimivia arvoja nuorten elämään. SAMKin strategiassa korkeakoulu yrittäjyys on aina ollut painopistealueena. Porin kaupunki ja alueen yritykset ovat olleet vahvasti tukemassa Porin yliopistokeskuksen yrittäjyysprofessuuria. Toisen asteen ammatillisilla oppilaitoksilla on halua ja valmius käynnistää yrityskiihdyttämötoiminta, joka kuviossa 1 näkyy vielä harmaana alueena.

Kohti yhteistä yrityskiihdyttämöä

Tätä kirjoittaessani olemme juuri saaneet Winnovan, Sataedun, Turun yliopiston ja DIAKin kanssa yhteisen hankerahoituksen, joka tähtää kaikille satakuntalaisille opiskelijoille yhteisen yrityskiihdyttämön perustamiseen. Yrittäjämäinen toiminta halutaan juurruttaa kaikkiin oppilaitoksiin. Korkeakouluille ja ammattioppilaitoksille halutaan luoda yhteinen mentoriverkosto.

Ammattioppilaitoksille rakennetaan ja jalostetaan niille soveltuvat yrityskehittämisen käytännöt yhdessä oppimalla ja yhteisesti kehittämällä. Mallina käytetään SAMKin yrityskehittämistä, joka on osoittanut toimivuutensa noin 20 vuoden olemassa olonsa aikana. Turun yliopiston asiantuntijoiden tekemä toiminta kehittävä jatkuva arviointi varmistaa toiminnan tuloksellisuuden ja vaikuttavuuden.

Ammattioppilaitosten yrittäjyysopintojen laadun parantaminen ja yhtenäinen ammattimainen toteutus tuovat sekä tehokkuutta että lisäarvoa opiskeluun ja samalla kanavan yrittäjyyteen aidosti kiinnostuneille opiskelijoille. Yhteinen yrityskehittämö edistää opiskelijoiden työelämään siirtymistä, nopeuttaa ammatillisen koulutuksen läpäisyä, vähentää keskeyttämisiä ja kasvattaa opiskelijoiden aktiivista sekä realistista asennetta. SAMKin kokemusten mukaan nämä hyödyt on mahdollista saavuttaa nykyresursseilla.

Yhteisen yrityskehittämisen sieluna toimivat SAMKin nykyiset mentorit ja ammattioppilaitosten uudet mentorit. Mentorit arvioi ja sparraa opiskelijaa liikeidean työstämisessä yritystoiminnaksi. Hän ohjaa opiskelijaa opintojen suunnittelussa ja fokuksinnissa ja auttaa myös yhteistyöverkoston rakentamisessa. Mentorointi on aina sopimukseen perustuvaa ja luottamuksellista. Mentorin kanssa opitaan yrittäjäksi tekemällä, tilaisuuksiin tarttumalla, oivaltamalla, lainaamalla, vertaisryhmien vuorovaikutuksella ja virheistä oppimalla. Mentoroinnissa huomio on ihmisessä. Dialogi ja valmentava ote on tärkeää. Mentorit toimii keskustelukumppanina sekä opiskelijan yrittäjämäisen ajattelun ja yrittäjyysidentiteetin kasvun tukena.

Apparaatti-toiminnassa olemme oppineet, että mitä paremmin satakuntalaisille opiskelijoille pystytään tarjoamaan oppimiskokemuksia, joissa he pääsevät osallistumaan yrittäjämäiseen toimintaan mielenkiintoisten tapahtumien kautta, sitä paremmin he myös jäävät maakuntaan. Hyvät kokemukset kulkevat viidakkorummun tavoin opiskelijoilta toisille. Yhteisen yrityskehittämisen tärkeänä tehtävänä onkin järjestää kohtaamisia, kaikille opiskelijoille suunnattuja yrittäjyystapahtumia. Esimerkkejä tällaisista tapahtumista ovat 24h-Boot-Campit, IdeaDrill-innovaatiokilpailut, StartUp Stories -tapahtumat, Lupa toimia toisin -päivät ja Yrittäjyyden kesätyöpajat.

Yhteisellä yrityskehittämöllä on yksi erityinen tehtävä yhteistyössä Satakunnan yrittäjien kanssa. Yhteiskuntamme suurimpia aluetaloudellisia ja elinkeinorakenteellisia haasteita on yrittäjien ikärakenne ja suunnitellut yritysten omistajan- ja sukupolvenvaihdokset. Noin 30 000 yrittäjää etsii lähivuosina toiminnalleen jatkajaa. Jos ilmiöön ei reagoida, on vaarana menettää tällä vuosikymmenellä Suomesta 250 000 työpaikkaa. Ilmiö on erityisen haastava perheen tai suvun sisällä tehtävissä sukupolvenvaihdoksissa, jossa osapuolet tarvitsevat ulkopuolista apua tyypillisesti vuosien ajan. Omistajanvaihdosten mahdollisuudet tulisi huomioida sekä ammatillisissa oppilaitoksissa että ammattikorkeakouluissa, joissa opiskelee huomattava määrä yrittäjäperheiden lapsia.

Yhteisessä yrityskehittämössä halutaan Diakonia-ammattikorkeakoulun asiantuntijuutta hyödyntäen edistää myös yhteiskunnallista yrittäjyyttä. Se on vahvasti arvolahtoisista yritystoimintaa. Yhteiskunnallisen yrityksen pääkriteereitä on kolme: 1) yrityksen liiketoimintaidean pitää liittyä yhteiskunnalliseen ongelman ratkaisuun tai ympäristöongelman ratkaisuun, 2) yritys käyttää vähintään puolet voitosta liiketoimintaideansa mukaisen ongelman ratkaisuun joko lahjoittamalla varoja tai kehittämällä yrityksen toimintaa, 3) yrityksen tarjoamat palvelut nuotoillaan asiakaslähtöisesti ja toiminta tukee paikallistaloutta.

Yhteinen yrityskehittämö tulee tekemään tiivistä yhteistyötä maakunnan elinkeinopalveluiden tarjoamien yritysten perustamispalveluiden kanssa. Varsinainen yritysten perustaminen tapahtuu näiden palvelujen

Yhteisellä yrityskehittämöllä on erityinen tehtävä yhteistyössä Satakunnan yrittäjien kanssa.

kautta. Yrityskiihdyttämön päätehtävänä on sparraaminen. Tiivistä yhteistyötä tullaan tekemään myös yrittäjäjärjestöjen ja bisnesenkeliverkoston kanssa.

Satakunnan yrittäjyyskasvatuksen visio 2015 on ”Jokaisella on oikeus omaan juttuunsa! Jokaisella on oikeus yrittäjyyskasvatukseen!”. Tätä visiota mukaillen ”*Jokaisella satakuntalaisella nuorella on oikeus kasvaa sekä oman elämänsä että oman yrityksensä toimitusjohtajaksi*”.

Suomi tarvitsee **yritteliäitä ihmisiä**.
Nämä ihmiset **perustavat yrityksiä** ja
työllistävät kaltaisiaan yritteliäitä ihmisiä.

Kaikessa yrittäjyyteen liittyvässä osaamisen tuottamisessa keskiössä on opiskelijan oma intentio. Tärkeintä on saada opiskelija näkemään itse kuka hän on, mitä hän osaa, millainen verkosto hänellä jo nyt on ja miten kaikkea tätä voi viedä eteenpäin omalla innostuksella.

Olemme SAMKissa tehneet valinnan. Olemme uudistaneet yrittäjyysopintojen lähestymistavan ja ajatelleet samalla koko sanan yrittäjyys uusiksi. Yrittäjyyden opettamisen tarkoituksena ei ole kouluttaa mahdollisimman paljon yrittäjiä – yrittäjämäisesti ajattelevia ihmisiä kylläkin.

Julkaisuun on koottu kirjoituksia SAMKin yrittäjyysopintojen uudistamisprosessista, opillisen paradigman muutoksesta ja yrityskiihdyttämön tulevaisuudesta.